HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שחטה ונמצאת בעלת מום רבי אליעזר אומר קדש רבי יהושע אומר לא קדש דברי ר' מאיר אמר רבי יהודה לא נחלקו רבי אליעזר ור' יהושע על א] ששחטה ונמצאת טריפה שלא קדש ועל חוץ לזמנו שקדש ועל בעל מום שלא קדש ועל מה נחלקו על חוץ למקומו שר' אליעזר אומר קדש ורבי יהושע אומר לא קדש א"ר אליעזר הואיל וחוץ לזמנו פסול וחוץ למקומו פסול מה חוץ לזמנו קדש אף חוץ למקומו קדש א"ר יהושע הואיל וחוץ למקומו פסול ובעל מום פסול מה בעל מום לא קדש אף חוץ למקומו לא קדש אמר לו רבי אליעזר אני דמיתיהו לחוץ לזמנו ואתה דמיתו לבעל מום נראה למי דומה אם דומה לחוץ לזמנו נדוננו מחוץ לזמנו אם דומה לבעל מום נדוננו מבעל מום התחיל רבי אליעזר לדון דנין פסול מחשבה מפסול מחשבה ואין דנין פסול מחשבה מפסול הגוף התחיל רבי יהושע לדון דנין פסול שאין בו כרת מפסול שאין בו כרת ואל יוכיח חוץ לזמנו שפסול שיש בו כרת ועוד נדוננו משלא לשמו שפסול מחשבה ואין בו כרת ושתק רבי אליעזר ורבי מאיר מאי שנא שחטה ונמצאת טריפה דהוי פסולו קודם שחיטה ומאי שנא שחטה ונמצאת בעלת מום דלא הוי פסולו קודם שחיטה בדוקין שבעין ואליבא דר' עקיבא דאמר אם עלו לא ירדו ב] ורבי [א]יהושע כי אמר רבי עקיבא אם עלו לא ירדו בפסולא דגופיה אבל לקדושי לחם לא איתמר [א]חטאת ששחטה חוץ לזמנה אם עלתה לא תרד חוץ למקומה ג] רבא אמר תרד רבה אמר [ב]לא תרד רבא כרבי יהושע ורבה כרבי אליעזר והדר ביה רבה לגביה דרבא מדהדר ביה רבי אליעזר לגביה דרבי יהושע ואיכא דאמרי אף על גב דהדר ביה ר' אליעזר לגביה דרבי יהושע ד] רבה לגביה דרבא לא הדר ביה התם הוא דקאמר ליה נדוננו משלא לשמו אבל הכא אי דיינת ליה משלא לשמו אם עלתה לא תרד: שחטה שלא לשמה [וכו']: אמר רב פפא שבק תנא דידן איל נזיר [ג]דשכיח ונקיט איל המילואים ותנא דידן עיקר מילתא נקט: **מתני'** הנסכים שקדשו [ד]בכלי ונמצא זבח פסול אם יש זבח אחר יקריבו עמו ואם ה] לאו יפסלו בלינה: **גמ'** [ג]אמר זעירי [ה]אין הנסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח מאי טעמא אמר קרא [1]זבח ונסכים תנן הנסכים שקדשו בכלי ונמצא זבח פסול ו] אם יש זבח אחר יקריבו עמו ואם לאו יפסלו בלינה מאי לאו דאיפסיל בשחיטה לא [ו]דאיפסיל בזריקה כמאן [ג]כרבי דאמר שני דברים המתירין מעלין זה בלא זה אפילו תימא ר' אלעזר בר' שמעון הכא במאי עסקינן כגון שקיבל דמן בכוס ונשפך

ור'

שחטה ונמצאת בעלת מום. פליגי רבי אליעזר ורבי יהושע: **על חוץ לזמנו שקדש.** הואיל ומ"מ איתיה לזבח בעזרה אבל חוץ למקומו דלא הוי בעזרה פליגי: **אני דמיתיו לחוץ לזמנו.** דדברי הכל קדש דפיגול מרצה משום דהרצאה כתיב ביה דכתיב ד) לא ירצה: **ואתה דמיתו לבעל מום.** דדברי הכל לא (א) קדש: חוץ לזמנו וחוץ למקומו פסול מחשבה ובעל מום פסול הגוף: חוץ למקומו ובעל מום פסול ואין בו כרת: **ועוד.** ז] דקשיא לך היאך נדמנו לבעל מום דפסול הגוף הוא נדוננו משלא לשמו מתודה ששחטה שלא לשמה ח] דהוי פסול מחשבה ואין בו כרת ולא קדש כדאמר במתניתין שחטה שלא לשמה לא קדש הלחם: **ורבי מאיר.** אליבא דרבי אליעזר דאמר שחטה ונמצאת בעלת מום קדש מאי שנא וכו' בשלמא לרבי יהודה משוי חדא דינא לבעל מום ולנמצאת טריפה אלא לרבי מאיר מאי שנא וכו': **בדוקין שבעין.** דהוי מום עובר ואינו ניכר דלא הוי פסולו קודם ה) (ב) שחיטה דסבר כרבי עקיבא דאמר במס' זבחים (פד.) אם עלו לא ירדו והואיל דלא ירדו דקדש כל דהו לא חשיב פסולו קודם שחיטה הלכך קדש הלחם: ו) **ואידך.** רבי יהושע ורבי ט] יהודה אומר אליבא דרבי אליעזר י] [ור"י] נמי לא קדש סבר כי אמר רבי עקיבא אם עלו לא ירדו יא]: ז) [בפסולא דגופי']. דמקדש (לגופי') לזבח עצמו: **לקדושי לחם לא.** הוי קדוש הואיל והוי פסולו קודם שחיטה: **חוץ לזמנה אם עלתה לא תרד.** דהואיל ופיגול הוא מרצה וכל שכן שאר זבחים: יב] **רבה אמר לא תרד.** כרבי אליעזר דאמר גבי תודה דקדש דלא הוי פסול יג]: **רבא אמר תרד.** ולא קדש כרבי יהושע: **מדהדר ביה רבי אליעזר.** דשתק: **התם.** דקאמר ליה ר' יהושע לרבי אליעזר משלא לשמן נדוננו ושתק ר' אליעזר שלא מצא תשובה אבל הכא אי דיינת לה משלא לשמן מוכח (מיניה) מגופיה דאם עלתה לא תרד דקי"ל הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן אם עלו לא ירדו לדברי הכל כדאמר במסכת זבחים בפרק המזבח מקדש (דף פד.) ריבה לכל העולין שאם עלו לא ירדו: **שביק תנא דידן איל נזיר דשכיח.** שנוהג לדורות: **ונקט מילואים.** דהוו לפי שעה: **עיקר מילתא נקט.** איל המילואים שבו קדשו הלחם תחילה: **מתני' הנסכים שקדשו בכלי.** שנתנן בכלי ואחר כך נמצא זבח פסול: **אם יש זבח אחר.** שאין לו נסכים יקריב אלו נסכים עמו: ח) **ואם** יד] **לאו.** משקדשו בכלי נפסלו בלינה: **גמ' אלא בשחיטת הזבח.** דקודם שחיטת הזבח אע"פ שניתנו בכלי שרת טו] (ג) אינון חולין ויכול לשנותו לזבח אחר ומשנשחט הזבח לא: **זבח ונסכים.** שהזבח מקדש הנסכים: טז] **לאו דאיפסיל בשחיטה.** (ד) ואם כן יז] דבשחיטה מקדש להו כי נפסל הזבח בשעת שחיטה נפסלו נמי הנסכים ואמאי אם יש שם זבח אחר יקריבו עמו. ע"א מאי לאו דאיפסיל הזבח בשחיטה וקתני אם לאו יפסלו בלינה ואם כן דשחיטת הזבח מקדש הנסכים ולא מתקדשי קודם אמאי יפסלו בלינה הא לא קדשו כלל דהא שחיטה דפסול לא חשיבא שחיטה לקדושי נסכים. כך שמעתי: **לא דאיפסיל בזריקה.** דהואיל וכבר יח] קדשו נסכים בשעת שחיטה הלכך אע"ג דאיפסיל זבח בזריקה אם יש שם זבח אחר יקריבו: **כמאן כרבי דאמר.** בפ' התכלת (לעיל מז.) שחט הכבשים לשמן וזרק דמן שלא לשמן הלחם קדוש ואינו קדוש: **שני** יט] **המתירין.** כגון זריקה ושחיטה מקדשים הקרבן לקדושה: **מעלין זה בלא זה.** והני שחיטה וזריקה מקדשין הן הנסכים וכיון דאלו נסכים הוקדשו בשחיטה אע"ג דאיפסיל זבח בזריקה קדשו נסכים בשחיטה כ] ט) [ומש"ה] אם יש שם זבח אחר יקריבו עמו י) שהם לא נפסלו: **אפילו תימא רבי אליעזר.** דאמר אין מעלין זה בלא זה דאמר לא קדש הלחם עד שישחוט ויזרוק דמן לשמן: **הכא במאי עסקינן כגון שקיבל הדם בכוס ונשפך.** אחר כן ונפסל כ) בזריקה:

והדר ביה רבה לגביה דרבא. תימה התנן בהדיא בפרק המזבח מקדש (זבחים דף פד.) ואלו אם עלו לא ירדו הלן והיוצא והטמא ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו ואפי' לרבי יהושע גופיה דהכי משמע בריש מעילה (דף ג.) דלא ירדו דקתני כלל אמר ר' יהושע כל שלא היה לה שעת היתר לכהנים מועלין בה שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה ומפרש בגמרא הואיל ומרצה לפיגולו ואיבעיא להו עלו מהו שירדו רבה אמר אם עלו ירדו רב יוסף אמר עלו לא ירדו ופריך התם רב יוסף לרבה חדא מגו חדא דכל שהיה פסולו בקודש אם עלו לא ירדו ותיובתא דרבה ואין לחלק בחטאת משום דפסולה שלא לשמה דשלא לשמה גופיה אם עלתה לא תרד ועוד קשה דבכל דוכתא ילפינן חוץ למקומו מחוץ לזמנו בספ"ק דזבחים (דף יד.) גבי חטאות הפנימיות דאע"ג דאמר ר' שמעון כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים אין חייבין עליו משום פיגול מודה היה דפסול מקל וחומר ו) יליף חוץ לזמנו בקל וחומר משלא לשמן וחוץ למקומו משום דאיתקש לחוץ לזמנו ובפ' כל הפסולין (שם ד' לד:) אין עושין שירייס אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו הואיל ומרצה לפיגולו וחוץ למקומו ודאי לא מרצה אלא מחוץ לזמנו יליף וכן בפרק איזהו מקומן (זבחים נא.) ובפרק התערובת (שם פב.) ור"ת גריס כאן תודה ולא גריס חטאת ודוקא הכא בתודה לא ילפינן חוץ למקומו מחוץ לזמנו כיון דלענין קדושי לחם לא שייך למילף הואיל ולאו גופיה דזביחה הוא ועוד יש לפרש דמשום דאיירי בתודה נקט תודה והוא הדין כל קדשים קלים דדווקא קדשי קדשים דלא מהניא זריקה דידהו באימורין לענין מעילה דבין קודם זריקה בין לאחר זריקה יש בהן מעילה ילפינן חוץ למקומו מחוץ לזמנו אבל קדשים קלים דמהניא זריקה באימורים לענין מעילה אמרינן דזריקת פיגול דמביאה לידי מעילה מהניא נמי לענין דלא תרד אבל חוץ למקומו דלא מהני למעילה לא ואע"ג דאמר רב גידל בפרק התכלת (לעיל מז:) דזריקת פיגול אינה מביאה לידי מעילה האמרינן התם דאיתותב ואפי' לדידיה נמי יש ליתן טעם משום דחוץ לזמנו מרצה לפיגולו וחוץ למקומו אינו מרצה וכן מוכח בפרק המזבח מקדש (זבחים דף פג:) שיש חילוק לענין ירידה בין קדשי קדשים לקדשים קלים גבי הא דאמר עולא אימורי קדשים קלים שהעלן לפני זריקת דמים לא ירדו נעשו לחמו של מזבח: **אין הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח.** פי' בקונטרס ליפסל בלינה ולא יתכן אלא לענין לשנותן לזבח אחר קאמר כדפרישית בסוף הקומץ זוטא (לעיל טו:) ק):

לג

רש"י כת"י

חוץ לזמנו. פשיטא לן [דקידש] הואיל ומרצה לפיגולו [הכי] מפרש בזבחים בפרק המזבח מקדש [פד:] [כל שפסולו בקודש] אם עלו לא ירדו: **ועל בעל מום שלא קידש.** דאין פסולו בקדש דקודם שנכנס לעזרה נפסל ואמרי' בזבחים [שם.] כל שאין פסולו בקדש אין הקדש מקבלו: **חוץ לזמנו.** יש כרת באכילתו דפיגול הוא דכתיב ל) והנפש האוכלת ממנה עונה תשא והוא עון חיוב כרת דגמרינן עון עון מנותר דכתיב ביה מ) ואוכליו עונו ישא ונכרתה בכריתות בפרק ראשון [ה.]: **ועוד נדוננו משלא לשמו.** דאיכא טעמא דידך דפיסול מחשבה היא ואיכא טעמא דידי דלית נ) בו כרת ואמרינן לעיל [עח:] זבח תודת שלמיו מלמד שאם שחטה שלא לשמה לא קידש הלחם: **מאי שנא כו'.** אמילתא דר' מאיר קמהדר: **דוקין שבעין.** טיל"א כמו הנוטה כדוק שמים ס). ובכי האי מומא אמר ר' עקיבא אם עלו לא ירדו הואיל ואין מומו ניכר ועוד דכשרים בעופות שאין בהן חסרון אבר: **ואידך.** ר' יהודה אמר לך כי אמר ר' עקיבא אם עלו לא ירדו: **לגופיה.** לזבח: **אבל לקדושי הלחם לא.** אלימא קדושתיה: **חטאת.** וכ"ש שאר זבחים: **ששחטה חוץ לזמנה אם עלתה לא תרד.** דאמרי' במס' נדה בפ' יוצא דופן [מ:] תורה אחת לכל העולים אם עלו לא ירדו: **רבה כר"י.** דמדמה ליה לבעל מום ובעל מום אמרינן התם ע) אם עלה ירד דקתני יכול שאני מרבה הרובע והנרבע כו' עד מרבה אני את אלו שפיסולן בקודש ומוציא אני את אלו שאין פיסולן בקודש: **רבא אמר לא תרד.** כר' אליעזר דמדמי לעיל חוץ למקומו לחוץ לזמנו: **אבל הכא אי דיינת ליה.** חוץ למקומו משלא לשמו אם עלה לא ירד דהא חטאת ששחטה שלא לשמה אפי' לרבה אם עלתה לא תרד הואיל בשאר קרבנות עולה לכתחילה: **עיקר מילתא נקט.** מילואין קרבי תחילה לכל הקרבנות וקרבן יחיד הוא וה"ה לאיל נזיר. ל"א מילואין קרבן צבור וכשבי עצרת קרבן צבור: **מתני'** ה"ג **אם לנו יפסלו בלינה: גמ' אין הנסכים מתקדשים.** ליפסל בלינה ויוצא: **אלא בשחיטה.** וקדשו בכלי דמתניתין לאו דוקא: **זבח ונסכים.** נסכים תלויין בזביחה: **מאי לאו דאיפסל בשחיטה.** דלא קדשתינהו זביחה לנסכים דפסולה היא וקתני אם לנו יפסלו בלינה: **לא דאיפסיל בזריקה.** ונסכים בשחיטה קדשי להו: **כמאן.** מקדשה שחיטה לחודיה לנסכים כרבי דאמר שני דברים המתירים כגון שחיטה וזריקה: **מעלין זה בלא זה.** דאמר בפ' [התכלת] פ) שחט לשמן וזרק דמן שלא לשמן הלחם קדוש ואינו קדוש: **אפילו תימא ר' אלעזר.** דאמר [עב:] לעולם אינו קדוש עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן דשני דברים המתירין שחיטה וזריקה המתירין לבשר אין מעלין זה בלא זה משום דהוי זריקה פסולה כגון שנזרק הדם שלא לשמן והכא כגון שנשפך הדם בקרקע:

מסורת הש"ס

א) נ"א יהודה, **ב)** לעיל מד:, **ג)** [לעיל מז. עב: פסחים יג: יבמות קיד:], **ד)** [ויקרא ז], **ה)** צ"ל אלא לאחר. צ"ק, **ו)** נ"א מה"ד ור' יהושע ואידך ר' יהודה דאמר אליבא דר"א לא קדש כו'. צ"ק, **ז)** צ"ק, **ח)** נ"א מה"ד יפסלו בלינה דמשקדשו בכלי כו'. צ"ק, **ט)** צ"ק, **י)** צ"ל שאם לא כן יפסלו. צ"ק, **כ)** נ"א דלא נפסל, **ל)** ויקרא ז, **מ)** שם יט, **נ)** [כנ' דצ"ל דאין], **ס)** ישעיה מ, **ע)** זבחים פד., **פ)** לעיל דף מז:, **צ)** צ"ל ויליף. צ"ק, **ק)** [ד"ה אפשר],

תורה אור השלם

1. אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהַקְרִיב אִשֶּׁה לַייָ עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וּנְסָכִים דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ: ויקרא כג לז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואתה וכו' לא קדש הס"ד ואחר כך מ"ה פסול מחשבה כו' חוץ לזמנו: **(ב)** ד"ה בדוקין וכו' קודם שחיטה הס"ד ואח"כ מ"ה דסבר וכו' במסכת זבחים אם עלו כנ"ל והד"א: **(ג)** ד"ה אלא וכו' אינן אלא חולין: **(ד)** ד"ה לאו דאיפסיל בשחיטה ואס"ד דבשחיטה וכו' בלינה ואס"ד דשחיטת:

לעזי רש"י

טיל"א [טייל"א]. קרום על העין הפוגע בראייה.

מוסף רש"י

אין הנסכים. הבאין עם הזבח מתקדשין אלא בשחיטת הזבח. דכל זמן שלא נשחט הזבח אע"פ שהפרישן לשם זבח זה, יכול לשנותן לשם זבח אחר, אבל לאחר שחיטה אינו יכול לשנותן לשם זבח אחר (לעיל מד:). **מעלין זה בלא זה.** מעלין אותו מעלה אחת ליקדש בגופו ואע"פ שאינו ניתר עד שתבוא השניה (פסחים יג:).

רבינו גרשום

ואליבא דר' עקיבא דאמר במסכת זבחים אם עלו לא ירדו: ואידך. ר' יהושע דאמר לא קדש סבר כי א"ר עקיבא אם עלו לא ירדו לגופיה לזבח עצמו: התם הוא דאמר ליה ר' יהושע לר' אליעזר. נדוננו משלא לשמו ושתק ר' אליעזר ולא מצא תשובה. אבל הכא אי דיינת ליה משלא לשמו דזבח גופיה אם עלתה (דחטאת) לא תרד דקי"ל הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן אם עלו לא ירדו לדברי הכל: תנא דידן עיקר מלתא נקט. א) דזהו איל שקדש לחם תחלה איל המילואים: זבח ונסכים. זבח מקדש נסכים: מאי לאו דאיפסיל זבח בשחיטה. אלמא דקדשי נסכין מעיקרא קודם שחיטה: לא דאיפסיל בזריקה. כגון שזרקו חוץ לזמנו או שלא לשמו: כמאן דאמר בפר' התכלת שני דברים המתירין מעלין זה בלא זה. וכיון דאלו נסכים הותרו בשחיטה אע"ג דאיפסיל זבח בזריקה קדשו נסכים שאם יש זבח אחר יקרבו עמו: אפי' תימא כר' אלעזר ב"ר שמעון דאמר אין מעלין זה בלא זה וכגון שקבל וכו':

א) נראה דצ"ל דאיל המלואים זהו איל שקדש לחם תחילה.

עין משפט נר מצוה

כ א ב מיי' פ"ג מהל' פסוה"מ הלכה ז:

כא ג מיי' פי"ב שם הלכה יח:

כב ד ה ו מיי' פי"ב מהל' מעה"ק הל' יב ופי"ב מהלכות פסוה"מ הלכה ו:

שיטה מקובצת

א] ר"א ור"י על חוץ לזמנו וכו' והשאר נמחק: **ב]** ירדו ואידך ותיבות ור' יהושע נמחק: **ג]** רבה אמר תרד רבא אמר לא תרד רבה כר"י ורבא כר"א והדר ביה רבא לגביה דרבה: **ד]** רבא לגבי דרבה: **ה]** ואם לאו ס"א לנו: **ו]** אם יש זבח אחר כו'. פי' בו ביום דכיון דמתקדש בכלי נפסל בלינה ותימה מאי פריך מאי לאו דאיפסל בשחיטה ה"נ קאמר דאין מתקדשין אלא בשחיטת הזבח ופר"י דהכי פריך אם יש זבח אחר דמשמע דוקא (אם) [עם] זבח מקריבין אבל בפני עצמו לא כדקתני ואם לאו יפסלו בלינה וזעירי אמר דכל זמן שלא נשחט הזבח אפשר לשנות לכל מה שירצה ואפי' להקריבן בפני עצמן ומשני לא דאיפסיל בזריקה דכיון דשחט עליהן הזבח בהכשר אי אפשר להקריבן בלא זבח. מיהו קשה מאי פריך לקמן והא אמר רב חסדא כו' מאי פריך דהא ע"כ יש חילוק בין שמן לנסכים דהא קמן דמשעת הפרשה השמן נפסל לשנותן ובנסכים עד שישחוט עליהן הזבח ועוד דמשמע דרבנן פליגי בנסכים ולא בשמן וי"ל דהכי פריך אם יש זבח אחר יקרבו עמו דוקא [עם] זבח אחר אבל נסכים בפני עצמן לא ואפי' **א)** לר"מ דאמר הוקבעו בשחיטה דהא תנן ואם לאו יפסלו בלינה וגבי שמן נמי אמאי לא פסלי ליה בלינה **ב)** (דהוי ליה מפגל בחצי מתיר אבל נתן הקומץ במחשבה והלבונה בשתיקה דברי הכל פיגל דהא דתנן פיגל בקומץ ולא בלבונה כו' וחכמים אומרים אין בו כרת מיירי שהלבונה נקטרת מתחילה בשתיקה): **ז]** ועוד מאי: **ח]** ושלא לשמה הוי: **ט]** יהודה דאמר אליבא דר"א: **י]** תיבות ור"י נמי נמחק: **יא]** ירדו דמקדש והד"א והשאר נמחק: **יב]** רבא אמר: **יג]** פסול דגופיה הס"ד ומ"ה רבה אמר: **יד]** ואם **ג)** לנו משקדשו בכלי אפסלו בלינה יש שם זבח אחר יקרבו עמו שאם לא כן יפסלו: **טו]** שרת הן חולין: **טז]** מה"ד מאי לאו: **יז]** כן דשחיטה: **יח]** וכבר הותרו נסכים: **יט]** שני דברים המתירין: **כ]** כן בשחיטה. פ"א אם כו' ושייך לעיל ברש"י ד"ה ואם (כמ"ש באות י"ד):

א) אולי צ"ל ואפי' לרבנן דס"ל לעיל דף טו: דלא הוקבעו בשחיטה דהא תנן וכו'.

ב) אולי כל זה אינו ענין לכאן אולי שייך לעיל דף טו.

ג) אולי צ"ל ואם לנו. משקדשו בכלי יפסלו בלינה לכן אם יש שם זבח אחר קודם שלנו יקרבו.